

Ситэрэн-хоторон иһиэххэ

Отуттан тахса сыллаа-ыта Улуу Сыйына уонна кэпсэтин Таатта үрүсүр (Ефремов булуур) быһыт бастаран баран, Аана алааһын, Тумуһахтаах алаастарын биллэрэн хордорон ууну Липпэлээххэ түһэртэргэ туруорсубутум. Онон 1981 снл алтынны 2 күнүгэр Липпэлээххэ быһыта туттарарга райсовет исполкомун быһаарыта тахсыбыта. Онон оччолорго быһыта тутууга «Сельхозтехника» өһөлтөөх трактористара С. Д. Алексеев, Д. Г. Можаев үлэлэбиттэрэ. Киһилэр сир тоһуор дьэри үлэлэн бүтэрбиттэрэ. Буора кэпсэтинин суотугар көгүө сылыгар быһыт кэпсэтиллиэхтээх уонна 1,5 м үрдэтиллиэхтээх этэ. Ол күн бүгүгүгэр дьэри ситэриллэ илик.

УУ — ОЛОХ ТЫҢНА

лаах быһыттар биллэргэ туруктарынан уу аһыгар хаалар кыахтаахтар. Онон ити быһыттар утатыллыбакка үрдэтиллиэхтээхтэр уонна наһаа сиргэ олоһор уһаайбалаахтары уу ылытыа наадатыгар таһара дьэтин булгуннахтаабыттан Ырыа Тумуска дьэри дааһа туулдуохтара. Онон туһанан таһара дьэтин хоту өртүтүөһү куутубаны (7 гектар сир) ууну туттаран культурнайдык сыннаһар уу станциятын олохтоохха. Онон сөтүөлүүр басейныах буолуохтара. Өскөтүн итин олоххо киллэрдэххэ этүүт уруйку территориятын даамбатын үрдэтэн, бодороһон бөрүлүккээх. Куоһара үрүсүн көгүһүн куолга дьэри көнөрүүнү салгыы ытыааха, сорох сирдэринин биэрктэрин үрдэтэн биэрэххэ.

Иан турабын. Онон көһүн уу кэһин систематын үөс-сүтүтүтүнэ сьардарбыт ситиһиллэрэ тахсыан соһ. Ити туһунан эмис ахтан турабын. Онон үлэтин сыһа саадым туруох баар этэ.

Билигин олохтотуу наара-быһыттан нэһилииннэ УКС сүөһүнү аһа ииттиннэре чуолкай. Онон уу болууруо бастатан туруорулуохтара. Быһыт Таатта үрүсүн икки быһыта ситэрэхтээх уонна иккитиннэре тэһинэн үрдүөхтөөх. Тас сүрбөрү регулировкалар аһааннахтаах. Аһыһар ууга аһаан Аана Алааһын итиннэ Тумуһахтаах быһыттар икки шлюз туулдуохтара. Улуу Сыйыны быһыта үрдүөхтээх уонна ордуу ууга аһар сирэ бетоннахтаах. Куоһалыга улахан күөлү үөсүтүтүтү үлэти саадылааха наада. Сатын дьон сьдэһэригар аһаан таһара дьэтиттэн көгүһү турууруу муоста саагардылаахтаах. Манна дьэтан эттэххэ, сэлэтиннэ уулуссаларын гравитацияныга үлэти саадытырбыт уолдыаста. Оноуоха гравитация, таһык, кумаһын хантан ытылаахтааһын суруһан турабын.

Өлүөнэ ууга быһытэ өтөрүнүн кэллэ сүөһа. Онон төһө кыалларын бырайыактыр - сметный докумуоннарын өһөртөрөн, «Ленаводстрой» үбүлэһинин туһунан уонна кураан сыллары өрүсүһан ууга сыһыаннаах бэлэмнэни үлэлэри күүска ытыааха.

Дмитрий ЛАЗАРЕВ,
оройуон бочуоттаах
гражданина.

Билигин ону булгучу ситиһиннэрдахтэтиннэ эрэ табыллар. Оччотугар эрэ оройуон киһинин туттар уунан хааччылар кыахтаахпыт. Ити эрэ түбэлтэтигар уу куула орто Сэтээтэл тумуһугар, халдыа өртө Мурун-Тымыһаба муостатын арбаа өртүгэр дьэри аһыахтаах. Аны сорохтор Улуу Сыйыны быһытын өрөмүөннэтэр наадатын өйөөбөттөр. Уһун курааннарга Улуу Сыйыны уонна Иминиттэ муолларын ууларын быраһтаран Чурапчы эбэтин уутун толорон биэринтэ саһаас быһыаһынан туһанылаахтаах. Улуу Сыйыны уонна Чурапчы муолларын таһыһыгар мэдди биэр нэһэйгэ туттакытына эрэ сүөһүлээх нэһилииннэһини ууган хааччылар кыахтаахпыт.

Таатта үрүсү уутун бэлэһиннэ киллэрдэһинэ Липпэлээх уонна Хаары-

Аһыһар ууга аһаан Аана Алааһын содуруу уонна Тумуһахтаах хоту өртүлэригар баар быһыт аһыллар-сабыллар аһааннахтаах. Оччотуна нэһилииннэ ити икки алаас күөлэригэр мууһу ылар уонна саһыкты өртүгэр ыраастыыр установканы («Струя») олоһон аһылааха туттар кыахтаһа этэ. Кэһинин Кытайбынан, Куоһалынан нэһилииннэ хойуутук олохулуохтара. Онон итилерин туруунтаах уулары олохтоутуга этиилэри олохтоһуннэ иликтэр. Куоһалы куула өртүтүөһү булгуннахтары ситэрэхтээхтэр улахан күөлү үөсүтүтү туһунан эмис суру-

вар уһа муһауга — Бахсы билинги балаһыаннаһыгар тохтубут этэ. Быһыт Бороһон уонна Боотурууснай улуустарын сибээһинэр дьаам суолун тутан олоһбут нэһилик билигин телефоннай автоматическай станцията суох, биридэ эһит дьону кытта кэпсэтэри кыһааха, эрэй үгүс. Бахсыга оскуола өссө 1911 сыллаахха аһылаабыта. Бу сиртин саһа омук бүтүүтүнэ иһин туттар үөрөхтөөх дьонно тахсытытара, киз аартыгы талаһыттарэ. Оттон нэһилик билигин да-

лааннаахтар тустарынан хас таһаах барыта билэр. Агардас үргэл сулуе курдук чөмөхтөөһүн тахсыбыт Марк, Николай, Андриан, Спартан Спещковлар, архитектор Шивокентий Спещков, П. М. Решетников, Д. Г. Баранкова да ааттара үгүһү-элбэһи этэлэр. Оттон манна баар искусство биэр шаматыһына — Бахсы таһаратын дьэти көһүү содулуттан, кэһинини кыамаат-түгэммэт буолууттан муһуутара төлүтэ баран туарытыр култура билинги салаһаач-

ТЫА СИРИН БҮГҮНҮГҮТЭ

БАХСЫ БАРҔАРЫА ДУО?

типовой оскуола та суох. Сирин шар сылларыгар хантарбыт Островскай аатынан колхоз бырабылыаннаһын председатели Тимофей Егоров ордондөһөхтөрү үмүрү тардан, кэһинтэ суох Ыстаһаннанын ырыган ордунан бөрүһүнэ таһан быһыт тууллубут оскуола ханас өртүтүөһү кылаастарын сарбыһан чөлүгөр түһэрэргэ күһэллэбитэ. Ол да кыһыны этэ. Национальнай оскуола концепциятын олоххо киллэрэргэ соһтоох баһага суох өрзөри, учууталлар сураһтарын баһаһынан дьуһуурдаахтын үлэллэһэр.

чылара тодо кыамааттар? Сыһа политика сиртибөгө буолбут үгүтү үрү-Валин уһуннарыт Холболоох, Наттааһай, Кэссэ, о. д. а. саһылыктар, Лэбиһи уһаастага эһитбиттэрэ. Олору барытын чөлүгөр түһэрэргэ, кэһини сүөһүнү хаттаан тодуруу-тарга соһотох Дьоннидэ Толоһуну күүһө-күдэһэ хантан тийиһэй? Быһыт Бахсылар эт идиһэркэн куораттан кэлэр куолакал суолун, анкырай аартыктын өһөртүтүтара. Билигин сайдыларын хорук тыһыра буолбут Чыаһара — Толоһон суолугар гравий

Капитан Николаевич Копырин «Чыаһара» таһарыстыба биэр оһыт-таах механизатора. Уонча снл устата дугомелиоративнай этэрэти салаһан үлэлэттэ. Ол түмүгэр Бахсы сиргар кизг нэһиэхэ баһына баар

буоһа, элбэх сыллаах от снэһэтэ аһыллан, сүөһү аһылытын бэлэмнэһин билэ дэлэйдэ.

Снэмokka: К. Н. Копырин, Т. Кардашевскай фотота.

ПРИВАТИЗАЦИЯ: ТУТУУ БАСТААН ИҔЭР

Госкомстат биллэрэринин, 1993 снл тохсунуу — муе устар ыаһарга Саха Республикатыгар 115 предпринятие приватизациялана, олоһтон 70-на республиканскай, 25-на коммунальнай бас билин предпринятиелара. Аһылаһыны аһылаһын дуоһага 86 республиканскай предпринятиелара, коммунальнай бас билин бары предпринятиеларыгар түһэрилиннэ.

Норуот хаһаайыстыбатын салааларыттан приватизация ордук тутуу комплексыгар активнайдык барар: 41 предпринятие снл бастагы түөрт ыйын устата бас билин көрүкү уларытта; иһис мизтэбэ — промышленность: 21 предпринятие приватизациялана.

Приватизациялана м ы т коммунальнай бас билин 25 предпринятиеларыттан 14-дэ эриһинтэ, 10-на олох-дьаһах сулуустарыгар сыһыаннаах; биэр предпринятие общественной аһылык салаатыгар юһэрэр (Дьокуускай к., «Лена» ресторан).

Муе устарга 23 предпринятие (20-та республиканскай, 3-на коммунальнай бас билин кизгэ) приватизациялана.

нуттарар кыахтара мизтир. Бүгүгү курдук тийэр-таһар үлэ кэһиэбит кэһиннэр ити киһилэри улаһынык эрэйдиһэр. Быһага, Чурапчы, республика салалталара үөһэ актыһыбыт программаны олоххо киллэринтэ, үбү-харчына тыһыныга, көмөнү тэриһинтэ Бахсы курдук ырыны сиргэ, оройуон аһын-суолун үрдэтиг үгүө нэһилииннэ бол-домтолорун ууруохтарыгар баһараһына.

Николай ПЕСТРЯКОВ,
журналист, республика культуратын үтүөлээх үлэһитэ.
Уус-Алдан.

СИА сонуннара

КӨТӨР ФАБРИКАТА — КУОРАТ ОЛОХТООХТОРУГАР

Кыһыкты саахалланы кэһинтэн быһымы-майгы уустугурутун үрдүнэн, Дьокуускайдааһы көтөр фабрикаһын үлэһиттэрэ куорат олохтоохторугар сымнытканы кууруссаны, чолпуусканы аһылылаһарын кубулуһааттар.

Быһыт ыйын бүтүүтэ куорат, чугаһааһы бөһүөлэһтэр дьонно, дааһалаахтар 30 тыһ. сымнытканы кууруссаны, 60 тыһ. улаһыт чолпуусканы, 100 тыһ. саһа тахсыбыт чолпуусканы аһылаһылар.

САҔЫЛЫККА ТАХСАЛЛАР

Республика Тыатын хаһаайыстыбатын министр-сүөһүн коллективтарыгар ынах сүөһүнү сайыкты фермаларга көбөрүү саһалаһа. Ыам ыйын бүтүүтэ мэчиркиттэ 5 тыһ. көрүгэ ынах, 41 тыһ. субан сүөһү таһыста.

Министерство иһитиннэрэринэн, сайылыктары бэлэмнэһини, ордук механи-зацияны бэлэмнэһини уустук үлэлэри толоруу, бытаан Амма оройуонугар 24 ферматтан 12-тэ эрэһаһа электрическостонан ыһар тэриһээх. Хаһалас оройуонун хаһаайыстыбаларыгар сүөһү сайын 38 фермага таһаарылыһа, иһитэн билингиһэ баара-суоһа 14-дэ эрэ бэлэм.

— Ааспыт сыллардааһар билиги хаһаайыстыбалар дьаһалаларыгар өһөһөртүтүтү аһылаһа, сайылыктарга тахсыы бүтүнүүтэ мизтэбэ быһаарылар, — диир министерство сүөһү иһитиннэр отделын кылаабынай инженерэ Гелия Корнилова.

КИМИЭХЭ ДА НААДАТА СУОХ ОБОЛОҔ

НЕРЬОНҔРИ. Быһыт куорат оскуолаһарын тох-суе кылаастарын 1804 үөрөннэһи бүтэрэр. Ик-китлэртэн онус кылааска үөрэнэ барарга баһаларын биллэрбиттэр аһсааннара 769. Олоһорго үлэни бу-лаһ биэрин, профтехучи-лищеда идэһэ үөрэттин, үөрэтэр - производств е н-

най комбинатка олохто-һун сыччых 1598 оһөһө нэһалыһа. 14-15 саас-таах 240 оһө ханна снл-дара, туһунан дьарыкта-нара биллибэт.

БАРЫБЫТЫГАР ТУҔАЛЫҔР СУЛУУСПА ДЬОКУУСКАЙ

Ыам ыйын 28 күнүгэр Кулаковскай аатынан культура уонна искусство киһингэр буолбут үөрүүлээх муһыкх социальнай көмүс-кал сулууспата төрүттэм-митэ 75 сыла туолуутугар аһана.

Саха Республикатыгар социальнай политика принциптэрэ норуот бүтүн нэһилиһинэн, бука бары кыамааты нөрөр-харайар былыргыттан олохсуйбут үгэһиттэн төрүттэнэн тах-саллар. Суверенитет бил-лэриллибитин, Федератив-най дуоһаһар илии баг-таһытын кэһинтэн соци-альнай араһаһылаһын экономикаһкай төрүтэ ула-рыйда, дьон дьылбатын, олоһун илии республика эһиһитиннэһэ үрдэтэ. Са-ха сирин дьонун социаль-най өртүнэн араһаһы-лыһар дьаһаллары быһа-рар уонтан таһа түс снлалаах программа, 70-тан таһа нормативнай до-кумуон ыһылыһа. Олоһ иһтарингэр бааллар: «Көргөн», «Кадрдар», «Нэһи-лиһиннэ кыамаат өртүн социальнай өһөһүн» дэһн уһун көмнээх програм-малар. Президент хас да Ыһааһа, правительство уураһатара, республика Соһуоннара.

Социальнай харалта уонна үлэ министерство-тын саамай чугаһааһы соһурууан республика ре-гион быһыһыттан ураты-лара, пенсияга тахсаһчы үлэһитин төһө ыһааһы киллэрбитэ, туох үтүөлэ-һэ-өһөһөһө, доруоһула-һын туруга учуоттанар до-кумуонун — пенсиялар туһтарынан соһуону ыра-тан оһоруу буолар.

Социальнай хааччыһы сулууспата кыамааттарга биридэн иһинэн аһаһ-миннэһ көмөлөһөрө ура-ты болдомтоһун уура-1992 сылга республика фондатыттан сннук дьон-го 2 млрд. солк. бөһи-лиһитэ.

В. В. Караваев чөбдигирдэр системата уонунан сылларга болромтово...

КАРАВАЕВ БАЛЬЗАМНАРА

Эл доруобуйаг туһутар

Россия доруобуйа харыстабылын министрн 1992 сыл ахсынны 15 күнүнээри 327 №-дээх бирикээһин баас оһууттар...

рини ыарыларын эмтэһингэ кэдьүүстээх средство — «Витаон» арыы медицинскэй туһаныта көнгүллэммита. Микрообтары сүһүрүүнү утары дьайар бу арыы грипп эпидемиятыгар, оёлонон дьыаларга туһаныллар...

нааһар ланна — ордугои нөрдөрөр. Бу дыктылээхэй бальзам баар буолбута ким өгөтөй? 1991 сыллаахха Москвада (107014, 4-с Сокольническая, 2, 1 корпус) айылданы үөрэтээччи, пародий медицинаны чинчийээччи, билигин суох Виталий Васильевич Караваев көрүүлэригэр олоһуран үлэни ыһтар киһи доруобуйатын уонна тулалыыр эйгэни чөбдигирдигэ гражданаар чинчийилэригэр, көбүлээһиннэригэр көмөлөһөр общественнай фонд тэриллибитэ. Фонд В. В. Караваев аатын сүгэр. Бу фонд сүрүн өгөлөрүттэн биридэстэрэ — медицинада байта түтүлүгэ суох чинчийиллэрин, боруобалааһыныгарын өйөөһүн. Ол бастагы түмүгүнэи промышленноска «Витаону» итинэнэ өссө Караваев «Аурон», «Соматон» диин ыарылартан сэрэтэр икки бальзамнарын оңорон таһаары буолла. Ордук «Аурон» сылайыһа, стрессэргэ, мигренгэ, «Соматон» ортанымтан «шлантар» ыарыта суох, үчүгэйдин таһаарарга, үлэлиир добуру урдэтингэ атыһынан солбулаллара биллэргитэ суох.

ЛИТЕРАТУРНАЙ МУНУК Оёолорбут үөрүүлэрэ

- Саидал сааспыт эргиллэн, Харалдыкыт тадыста, Халдыаайыбыт аайытын Науругуһуммут икэрэйдэ. Уорэхитин түмүктээн, Кылааспытн тадыстыбыт. Сайылыкка, отууга Көмө дьоно буоллубут. Бһыах орогой күнүгэр Эһэбит Эридик 100 сааһын. Уорэ-көтө баллээтэе Таптыыр-ахтар бар дьоно. Учүгэйээн түмүктэрдээх Көрсүөүгүн кэлэр кэми. Улуу Эридик эһэлээх Чаньар дьоно бийиги! Лина ЛУКОВЦЕВА, Чаньар орто оскуолатын VI кылааһын үөрэнээччигэ.

- Саас — үчүгэй үлэһит, Саас — бастыг туттааччы — Көмүрүө хаары сууһарар, Көмүөл уутун атаарар. Дьон мустана, Бһыах ыһара. Урун илгэ дэлэйэрэ, Уохтаах ыһык ыһыһыһара Карэтиэи! Люся МАРКОВА, Чакыр орто оскуолатын V кылааһын үөрэнээччигэ.

- Учууталым, эн мнэхэ Оскуола аанын аспытыг, Кылааснар иллэрэн Уорэхха угуйбутуг. Учууталым барахсан, Эн эһит тылларыг Малдытти даһаны Минкинини биригэлэр. Учууталым — күндү киһи, Ийэм кэнииттэн иһиксипи, Эн үтүө санааһын Олохпор өйдөөбүм. Ньургуйаана МАРКОВА, Чаньар орто оскуолатын V кылааһын үөрэнээччигэ.

- Ийэм баар буолан, Күлэ-үөрэ сылдыһын, Ийэм баар буолан, Күнү кытта үнкүүлүүбүн. Ийэккэм барахсан Сүрүрэр сыһынарар, Очкодо ыары да Кайытаран иһэр барар. Уордохһинэ, тэһгэ үөрөр Ийэм таптыыр сүрүбэ. Киһи мэлдьи үөрэтэр Дьону, олобу нэрэхсипргэ, Мин чакчы дьолдоохпун Ийэм аттыбар баарыттан. Уйэм тухары баһарыарым Ийэм сүрүбэ ыһыаһын. Саргылана ПЕТРОВА, Арыылаах орто оскуолатын X кылааһын үөрэнээччигэ.

- Туртастары көрбүтүм Оһупт күрүөтэ алдыаммытын иетэн, адам, быраатым уонна мин буолан Абырадыгы | бардыбыт. Тиһийиппит, арай, оһупт аттыгар үс туртас аһым сылдыһаллар. Уһуохтарынан ыра содустар, торбос курдуктар. Кугаскыны дьүһүнээхтэр, көхсүлэригэр маған бэтинилээхтэр. Икки обургуларга, иһэлээх аҕа быһылаахтар, от сиһилэр, ыраалара — оёолоро мэһиктиир, от тула сүүрөр-көтөр. Ийэм таллах баһыгар саһа сыман киһилэри нэрэхсэн көрдүбүт. Ол кэмгэ быраатым сүгэни өтүһүнэн оһуста. Атыыр туртас, сэрэхчэһийбит курдун, ол бу диики көрүлээтэ, сытырдылаата. Быраатым аҕабыттан: «Кыраларын тутан ыһыах», — диин көрдөнөр. Адам оһу сөбүлэбэтэ уонна, үрүттээн сүүрөн тадыста. Туртастар тыа диики субуруе ыһыһар. Мин туртастары ити күрдүм аан бастаан көрүбүтүм, айылаҕа ыһыллар барыһаһтар наһаа нэрэлэр, үчүгэйдэр этэ. Киһилэри иһи да өлөрбөтө, этэһигэ сылдыһаллар буоллар дии санаабытым. Ваня СОЛОВЬЕВ, Балтоно орто оскуолатын V кылааһын үөрэнээччигэ.

Бу санаа средстволары боруобалааһыгга биллэр иһинэр кыттыһы ыһыллар. Снимонка: В. В. Караваев бальзамнара — олоххо кирибит ыра санаа. (РИТА — ССТА).

Билигин олох-сир уларытар, ол иһин буолуо, албах утарыта турсар өрүттэрдээх, харсымылаах кэмгэ олоробут. Бүгүнкү күммүт муһаахсыһыһытан, мунууттан-тэһинтэн садаланар. Ол иһиниһигэр солонмут суол уһааран, бэйэтигэр угуйа-ыһыра турбатыттан быһылаах. Үгүсүт бэлэм, тыһырылыһыт суолга үөрэнэн хаалбыт дьоммут. Ол эрээри бүгүнкү бийиги олоһор олохтут биһир үтүө дымдыаны тосхойон турар. Ол иһинэн да сиптиллибэһэ, байта-байта дьаһанан олох тэриһэн ыһады, дьобуру туһанар айыллан үөһээбит айылгыһын сирдэтэр дьол баар. Оһиук үтүө түһү саһан уонна үйкэлээһин туһаныаһытын эрэ наада. Суверентенныһыгар суоһаабытарын курдук, ол олоһор илик эбэтэр өбүгэлэрибит умнубуттара быданнаабыт, хас биһирдин иһин, саһа мала сирдэһин-уоттанан, өдүүкэ тиригэһини, сүөһүнэн, көтөрүһэн байар дьылбатын туура тутан илан, эмиз бэйэлэрэ дьаһайбатахтарыһа, дьон-сэргэ тэһэ санаһан олоһуох этиһит. Оттон саһа ыччата бэйэтигэр төрөөбүт поруотун өрөгөйдөөх кэмнэри, соруһаһаланы бүрүнэн суорума дымдылаһымыт, соргута тостубут, содуһуһаах дьылларын сүрүрэр сөһүрдэи, өйдүү-сэһыы сылдыһан олобу тутуһон наада курдук...

СУРУУЛААЧЫ УОННА БИРНЭМЭ

“Уоттаах чыычаахтары” салгыы суруйабын

бэт да дьоммуттан ити айыһыһым туһунан араас санааһыри һийитим. Телефоннуулар, суруйаллар даһаны. Хамнас захсан, үлэһиһир үлэм даһаны чуумпугук, наһыччы суруйар-айар кыһады биһэр анала суох. Оһиук олоххо бэйэм да үөрөһимт киһи быһылааһын, Төһөнөн сүбүттээх, кэмчи илээт кэмнээх буолаһын да, соһуһон туту эмэ өссө сурубуох санаһан киһирэр. Оһон утуһар, сымһанар чаастарыттан сарбыһаргар тиһийэһин. Ити мин эрэ «иһээһим» буолбатах. Хамһын баһарар иһэри, дьобуру ат ғыһан минимит, одус ғыһан көлүмүт киһи барахсан барыта иһиниһи кыһалдылаах буолуохтаах. Сэлэмһин бүтэрэн баран, тоһо эрэ сууһанан, атыһыгга үлэллэр бадалаһым. Оһуоһа эһи эһиһи өрөһуһиһит салалтата хара бастаһантан сэгээрбатэ, Саһа Республикатын Суруйлааччыларын соһуһун бырабыдыһаныһата өрөһуһун дьаһалтатыгар «Бу автор айыһыһытын бөһөөттэ-тиһийитин харчыһан көмөлөһүг» диин көрдөһү сүрүнтэра ууга таһына быраһыһыттыы бырыһа суох барда. Ити кэһинтэн өрөһуһон дьаһалтатыттан, буһа, биһир тылы көрдөһө-

Сага кинигэлэр

Быйылгы саас литература эйгэтигэр үлэһиһир хамсыһыр Чурапчы дьонугар сиптиһиллэри тосхойдо. Ол курдук, «Вачи» кинигэ издательствота суруйлааччы Алексей Бродников «Көмүскэ ууга» диин романын 18 бөһөөттөнөй иһийилан, 15 тыһ. экзэһеплярһанан таһаарда. Итин сэргэ Алексей Спиридоһович «Аартык арыллыһа» диин романын бастагы кинигэтэ күн сирин көрдө.

Аатырбыт Иван Арбита «Көмүс курулган» уонна «Мунгурданы» диин икки кинигэтэ дьэ заһааччыга тиһийдилэр. Айыһыһылар бийиги биһир дойдулааһыт литературовед Георгий Минтофанович Васильев архыһыттан ыһыһыһылар.

С. А. Новгородов 100 сааһын туолуутугар аналаттаах научнай конференция матырыһааллара түмүллэн туспа кинигэһи таһаарыһыһа. Оһон биһир өрөһуһумут дьонун — учуутал К. К. Пермяков «С. А. Новгородов — саһа национальнай оскуолатын төрүттээччи» диин ыстатыһата, суруйлааччы С. А. Попов — Сэмэн Тумат уон-

на профессор Г. П. Башарин тыл этиндэрэ эмиз киллэриллибиттэр.

Россия түһүлгэтигэр

ДОСААФ Бүтүн Россиятааһы обществоһун төһрийиһитинэн ыһан ыһын 21 — 23 күнүһэригэр Омскай куоракка прикладной многоборьса кураһтэһини ыһыһыһыһа. Оһон Дальнай Восток, Сибирь, Урал эһиһаларыттан хамаһандаһар көрүстүлэр. Бийиги өрөһуһумуттан Мугудай орто оскуолатын тренера И. С. Захаров саһаһааччылаах 12 спортсмен баран кыһыһа. Кинилэртэн 5-тэрэ — үөрэнээччилэр. Кураһтэһингэ сүүрөн иһэн саһанан ыһыһа, кросс дьахталлар 2,5 км, эр дьон 4 км саһаах сүүрүүлэрэ, сыһан уонна туран эрө сыһаы ыһыһа, о. д. а. көрүһнар бааллар. — Бийиги хамаһандаһыт кросска үһүс миһээтлэһинэ, күрэхтэһини бүтэһигэр сыһыһалан хаалдыһыт. Ол эрээри оёолорбут бары иһирээтэ спортһыһанай разрядтары, оттон Илья Толстоухов маһастар куорматын толордулар, — диир Иван Степанович. «СО» корр.

Мин Чурапчы өрөһуһунуһу хаһыһыгар биһир этини суруйбатах киһиһин. Оһон, саһгарбыһа саһгардаһыһа, быйыл «Хомурах туруйата» диин кинигэм (роман) иккис кинигэтэ бөһөөттэһэн таһсаары сыһтар. Бу күнүһэргэ «Саһаада» хаһыһыһа «Эһилиһбэтэх кырдьык» диин сөһөннөй кыһгытылаһан, уонна күөһэргэ бөһөөттэһэн таһсыһада. Эһиһил «Сибирь билиһини сөһиһээ» диин серияда сөһөннэриһи хомурууһуһунтара былаһаһыта көрүлүбүттэрэ. Саһа сирнээһини Ыһсаллаах быһыһыга-майгыга Государственнай комитет председателэ А. И. Чоһчоевы кыһта экология боллуруостарын иһиһчани хаһан, публициһтиһескай хаһаһнаах кинигэһи бөһөөһиниһит. «Хомураһым туруйатын» үһүс кинигэһи эмиз бүтэһиһээтээһин... Өссө да элбөх былаһаннар бааллар. Өрүстэр кириһилэригэр, үрдүк доһун сиргэ олох-сүбүт өрөһуһон дьоно, төһө да кырыһыһыһа дьыллар кэлбитэриһи иһин, иһи айылдыһытын хараһыһа харатын курдук харыһтаһан! Бийнээх өһөнү оңороччулар одус элбэх этиһэр. Ол «өһөлөрүгэр» үкүсүгэр бэйэлэрэ сөтүөлэһэн, байан-аатыран олоһор ааспыһтарга. Саһа ноһуота урут да, быйыл да сүүс саһыы суол ортоһугар туран хаалла... Ити иһин уонна сүөһү, кыһыл-сүөл иһар ууга тутнах ыһыһык буолубутунан санаһаһын. Чэ, мал тиригэһини аһсыһа оёо, аһаас аһсын сымгыһыһах, күөл аһсын баһыһык, тыһ-чараһ аһсын чыһыһаах күрүһөһө, дьоллоох айыһалдыһа сатыһыһы турдуһи! Иһинтэн иһиһээ, иһгээһоох саһын биллэ-бегэһи сылдыһаһыһын! Васильи ТИТОВ, суруйлааччы.

